

Izšla vsak dan razen
nedelj in praznikov.
Issued daily except Sun-
days and holidays.

Uredništvo in tiskovna
prostor:
2897 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2897 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4294

Jacksonvillska mezdna pogodba rudarjev zavržena

Smernični odbor rudarske unije United Mine Workers vrgel pogodbo v koš in dovolil distriktom, da lahko sami sklepajo nove pogodbe z baroni premoga, kakršne hočejo. S tem so Lewis in ostali voditelji naznanili poraz organiziranih rudarjev na polju mehkega premoga v šestnajstem mesecu katastrofalne stavke!

Indianapolis, Ind., 19. jul. —

Kocka je padla in zadnje dejanje ene največjih tragedij organiziranega delavstva v Združenih državah je končano. Voditelji rudarske unije United Mine Workers of America so po enem tednu tajnega zborovanja vrgli jacksonvillsko mezdno pogodbo v koš in zaključili, da je boj za to pogodbo končan. Distriktne organizacije imajo zdaj pravico, da lahko same na svojo pest sklepajo nove mezdne pogodbe s premogovniškimi baroni, kakršne hočejo — to se pravi, da obnove staro pogodbo, če morejo, ali pa se vrnejo na delo po nižnji mezd, če ni drugače. Sklep se glasi, da "distrikti naj poravnajo spor s premogovniškimi operatorji na temelju vzajemne satisfakcije ali zadovoljstva." To pomeni, da se od slej vsak distrikt pogaja zase — in konec bo, da bodo povsod zadovoljni baroni premoga, nikjer pa rudarji, ker bodo morali najvišjo povosd pristati na redukcijo mezde. Druga posledica nove taktike bo, da ima lahko vsak distrikt (država) drugačno pogodbo in drugačno mezdno lestvico. Enotnost unije je s tem ubita.

Smernični odbor, ki je bil sklican na prirek 12. distrikta (Illinois), je zboroval osem dni, predno je prišel do tega sklepa, ki ga je snoči naznanil predsednik John Lewis. Močni distrikti, kakršen je Illinois, morda obdrže moč svojih organizacij, a kaj bo z drugimi distrikti, ki so v teku dolge stavke prišli skoro na nič, je pa drugo vprašanje.

Sklep smerničnega odbora pomeni, da so rudarji izgubili bitko — eno največjih in najdražjih bitk v zgodovini svoje organizacije. Neumnost bi bila to tajiti, ko je tako očito. Rudarji morajo zdaj iti na novo križev pot, razdrobljeni in pocepčeni — znova se boriti in znova graditi svojo organizacijo, če jo hočejo imeti. Težka in strašna je bila ta šola, a tako je. Da bi se le rudarji kaj naučili iz nje! Kje je krivda, je jasno. Krivda je prvič na vodstvu, ki se drži stare šole in stare trme in ne vidi novih razmer in novih potreb; krivda pa je tudi na rudarjih samih, ki so starokopitnemu vodstvu preveč zaupali — takrat, ko je bil prvič čas, ko so volili po zadnji konvenciji. Med bitko je bilo prepozno.

Jacksonvillska pogodba je bila prvič sprejeta leta 1920. Nakarovala je \$7.50 dnevne mezde in \$1.08 za tono nakopane premoga. Leta 1924 je bila pogodba ponovno odobrena. Vsa na centralnem polju mehkega premoga. Lani so se pa maginatje uprli in zahtevali znižanje mezde. Začel se je boj, ki je zdaj žalostno končan.

Smernični odbor je dal maginatemu premoga še druge koncesije. Dovolil je distriktom, da lahko dovolijo kompanijam uposliti 100 delavcev, kolikor jih hočejo za vzdrževanje rogov, po pravu, razvoj in konstrukcijo produkcije premoga s pogojem, če obstoječa lestvica ostane za tole časa, dokler ni sklenjena nova distriktna pogodba.

Illinoiski premogovni maginat — so snoči z velikim veseljem pozdravili zaključek američnega odbora rudarske unije!

Agitirajte za "Prosveto"!

New York izkazal čast mrtvemu mehiškemu letalcu

250,000 oseb sprejelo truplo Carranza do vlaka.

New York. — Emilio Carranza, slavni mehiški letalec, ki je obiskal po zraku Združene države v poslanstvu prijateljstva in pri tej svoji misli izgubil življenje na povratku v Mehiko zadnji teden, je bil v sredo odpeljan domov. Nemilo naključje je hotelo, da sta skoro istočasno padla dva slavna Mehičanca — novi predsednik Obregon in prvi predstavnik mehiške aviacije. Mehiška je zavita v črno dvojno žalovanje.

Carranzovo truplo so sprejeli na kolodvor s civilnimi in vojaškimi častmi in 250,000 Newyorčanov je v svečani tišini prisostovalo pogrebni izvedbi. 10,000 ameriških vojakov je korakalo za krsto, nad izprevodom pa je plulo 21 aeroplanov v formaciji, iz katere so padale cvetke na truplo najnovejšega mučenika za razvoj letalstva. Na postaji Pennsylvania železnice, ki je bila ovita v črno črtno, so vojski oddali salvo strelcev v slovo. Truplo pride v Mexico City v soboto popoldne.

Nobile pripravljen na beg v Italijo

Ukrasti se hoče na premogovni ladji in ogniti se škandinavskih dežel.

Stockholm, 19. jul. — Tukaj poročajo, da namerava general Umberto Nobile, vodja italijanske zrakoplovne polarne polarnice, na skrivnem pobegniti s Špicbergov domov v Italijo, kjer bo še najbolj na varnem. Ukrasti se misli na neki premogovni parnik, ki se na široko ogne norveških, švedskih in danskih pristanišč.

Kapitanu Marianu, katerega so rešili Rusi na ledolomilu "Krasinu," so večerj odrezali. Kje je krivda, je jasno. Krivda je prvič na vodstvu, ki se drži stare šole in stare trme in ne vidi novih razmer in novih potreb; krivda pa je tudi na rudarjih samih, ki so starokopitnemu vodstvu preveč zaupali — takrat, ko je bil prvič čas, ko so volili po zadnji konvenciji. Med bitko je bilo prepozno.

Peticija za izredne volitve zavržena. Kenosha, Wis. — Mestni svet je 17. t. m. zavrgel peticijo odbora stavkarjev, ki so zahtevali izredne volitve, da bi imelo ljudstvo priliko se izreči za stari sistem mestne uprave z izvolitvijo aldermanov. Peticija je bila odklonjena, ker je bilo izmed 3,744 oseb, ki so podpisale peticijo, le 1,600 registriranih volilcev.

Na seji mestnega sveta, ko je bila podana odločitev, je bilo večje število stavkarjev in njih simpatiziranj, ki so vzel odlok s molčanjem na znanje. Peticija, za katero se je nabiralo podpise več tednov, je bila posledica spora med Allen A. pleteninarskim podjetjem in stavkarji, ker so bili zadnji mnenja, da je mestni svet naklonjen kompaniji in pristranski napram stavkarjem.

Wheeler nominiran.

Helena, Mont. — Senator Burton K. Wheeler, ki je pred štiri leti kandidiral za podpredsednika na La Follettovi listi, je bil te dni ponovno nominiran za senatorskim kandidatom.

Raskob razglašen kot sovražnik delavcev

Igral je tudi vlogo pri zlomljenju stavke rudarjev.

New York, N. Y. — John J. Raskob, načelnik finančnega oddelka General Motors kompanije, ki je združena s duPontovimi interesi, predsednik odbora demokratske stranke in prijatelj Al Smitha, predsedniškega kandidata demokratske stranke, je naslikan od odborov delavskih strokovnih organizacij kot najbolj nevaren sovražnik organiziranega delavstva v Ameriki.

Ko se je vršila konvencija Ameriške delavske federacije v Detroitu, so govorniki ožigali kompanijsko unijo General Motors kompanije, ki ima v Flintu svoje tovarne, v katerih dela 75,000 delavcev. Glavni govornik je bil John P. Frey, urednik strokovnega glasila livarskih delavcev, in zdaj tajnik kovinskega departmana Ameriške delavske federacije. Frey je pronašel, da je Raskobovo delo naj bolj oviralo izvesti načrt Ameriške delavske federacije za organiziranje delavcev v avtomobilski industriji.

Eden največjih premogovniških podjetnikov na pittsburskem premogovnem polju je razglašil spomlad pred senatnim odsekom Raskobov edikt za uničenje rudarske organizacije United Mine Workers. Njegovo brezobzirno znižanje mezde v tovarnah General Motors kompanije in v Fisherjeve kompanije je bilo večkrat predmet protesta v delavskem časopisu.

Frey je razkril kompanijsko unijo, za katero vtrgavajo delavcem prispevke samoj od mezde kot ukove za ukovanje delavcev v industrijski fevdalizem. Frey je dejal, da je kompanijska unija nabrala v enem letu od delavcev \$1,755,000 in da se ta kompanijska unija briga za delavce le toliko časa, dokler delajo v podjetju. Prispevki se delavcem odtrgajo na glede nato, ako so bili doma, ker zanje ni bilo dela v tovarnah kompanije. Frey je omenil, da kompanija ni slabo naložila svojega denarja, ko je organizirala to unijo, kajti produktivnost delavcev se je pomnožila v zadnjih šest letih za sto odstotkov.

Raskob je bil eden izmed industrijskih diktatorjev, ki je diktiral, da se mora rudarska organizacija streti in uničiti, je izpovedal John H. Jones, predsednik Bertha Consumers kompanije, ki ima premogovnike v Pennsylvaniji in Zapadni Virginiji, pred senatno premogovno komisijo. Pri tej kompaniji so bili unijaki rudarji zaposleni skozi sedem in trideset let. Ta kompanija je producirala na leto 3,500,000 premoga in General Motors kompanija je kupila od te množine premoga 600,000 ton na leto. Jones je dejal odborom rudarske organizacije v mesecu juniju leta 1927, da je pripravljen podpisati jacksonvillsko pogodbo. "Večerašnji dan," je rekel Jones odborom rudarske organizacije, "mi je dejal agent, ki kupuje premog za General Motors kompanijo, da ne smem podpisati jacksonvillske pogodbe in se moramo pridružiti taktiki Pittsburgh Coal kompanije.

Joseph Brown pripoveduje v članku, ki se peča s Fisher body kompanijo in je bil priobčen v delavskem listu "Labor Age," kako je Raskob zniževal mezde pri tej kompaniji. Izučeni rokodelci so nekoč zaslužili po osemnajst dolarjev na dan. In danes? Tisoče jih nadomeščajo stroji, oni pa morajo delati trdo in kolikor bolj trdo delajo, toliko hitreje padajo njih mezde. Časa in pol jim kompanija več ne plača za čezurno delo, kajti te delavce lahko nadomestijo vsak čas z neučeni delavci in delavkami.

SOCIALIZIRANJE PREMAGOVNE INDUSTRIJE

Knjiga o tem velevažnem vprašanju je ravno kar izšla. Izdal jo je Ekonomski inštitut. Rudarji se nite po tej knjigi.

Washington, D. C. — Gotovo se v zdajšnjih dneh vse zanima za rešitev vprašanja premagovne industrije na polju mehkega premoga. Vprašanje je tu, kako se naj socializira in civilizira premagovna industrija in vpostavi človeške razmere. Marsikdo bi rad vedel, kako naj se potolažijo sedanji vlagatelji denarja v premagovno industrijo, kako naj delavci in konsumenti kontrolirajo premagovno industrijo?

Kdor želi to izvedeti naj čita knjigo "A Way of Order for Coal", ki sta jo spisala Walton H. Hamilton in Helen R. Wright in jo je izdal Ekonomski inštitut skozi MacMillansa. Kdor je prečital knjigo, naj nato prečita dodatek A. V tem dodatku Thomas Walker para in kosa načrt na kosa, češ, ako se kaj takega izvede, bi moč rudarske organizacije postala prevelika. Nato naj čitatelj prečita dodatek B. V tem dodatku je načrt zvezne komisije, ki ga je predlagala leta 1925. Za tem naj čitatelj čita dodatek C. V tem dodatku je načrt za nacionaliziranje premagovne industrije, ki ga je predložil drugi distrikt rudarske organizacije United Mine Workers. Potem naj čitatelj pogleda dodatek D. V tem dodatku je angleški načrt Henryja Clayja, ki je bil izdela leta 1919 za britsko premagovno industrijo. Fundamentalno je ta načrt podoban Plumbomvemu načrtu za nacionaliziranje ameriških železnic, ki je bil priobčen leta 1919 in na podlagi katerega aloni Hamilton-Wrightov načrt.

V širokem obsegu povedano je načrt približno tak: Kongres sprejme zakon za organiziranje zvezne premagovne kompanije, da prevzame produkcijo mehkega premoga v Združenih državah. Ta kompanija bi imela pet ravnateljev, ki jih izvoli organizacija rudarjev, in pet ravnateljev, ki jih izvoli organizacija konsumentov. Vlada bi pa odločala, katera skupina konsumentov — velikih ali malih — bi od časa do časa imenovala ravnatelje od svoje strani. Vse industrijske stike bi uravnavale ti dve skupini ravnateljev, pet za delavce in pet za konsumente. Potem bi se izvolili še štiri ravnatelji od strani uprave, in petega, takozvanega nevturalnega ravnatelja, to je petnajstega, bi izvolili drugi. Ta bi bil predsednik kompanije. Bil bi aktiven v obratu, njegovo delo bi bilo izravnavati difference med skupino delavcev in skupino konsumentov glede dela, mezde, delavskih razmer itd. Knjiga sugestira, da je nepotreben poseben amandment k ustavi, da se ta pot napravi definitivno ustavna, ker bi sodišča stopnje mu prišla do spoznanja, da bi gladala na to pot kot pot k radu, ki spada v blagostanje države.

Argumenti za monopolizacijo organizacijo, ki enako odgovarja potrebam konsumentov in delavcev so navedeni podrobno. Knjiga pokazuje, da bi se obe skupini najprvo pričeli zanimati za odpravo potrate v produkciji.

Knjiga ne govori o nasilni revoluciji z orožjem, ampak kaže pot iz današnjega kaosa, ki je prišel vanjo vlad lakomnosti podjetnikov in lastnikov. Knjiga je vredna, da jo čita vsak delavec, posebno pa rudarji. Danes se mora delavstvo bojovati z uma svitlim mečem, da zmagat kot delavci zmagujemo.

Zareta premagovnih baronov v Missouri ali kaj?

Za odborke rudarske organizacije so bile izdane tiralice. Zakaj niso bile zaprisežene tudi za podjetništvo?

Chicago, Ill. — Le počasi prihajajo na dan podrobnosti o napadu stavkazev na organizirane rudarje pri premagovniku števil. 23 v Mindenu, ki ga obratuje Western Coal Mining kompanija. Ta jama se nahaja v državi Missouri, blizu kansaške meje.

Ob cesti je stala precej močna skupina rudarjev in simpatiziranj z rudarji, ko je pridral po cesti avto, v katerem je sedelo pet stavkazev. Ko se je avto približal skupini rudarjev, je stopil na cesto rudar in dvignil roko kot znamenja, da avto ustavi. Se preden se je avto ustavil, so stavkazi pričeli streljati v skupino rudarjev. Dva organizirana rudarja sta padla takoj, ko so bili odnani prvi strel. Posledica tega divjega napada s samokresni od strani stavkazev je bila, da so se organizirani rudarji vrgli na oborožene ubijavce. Nastala je gneča. Rudarji so stavkaze potegnili z avta, da pravno so streljali kot obsejeni in jih njim našli pošteno tam, kjer hrbet izgubi svoje ime. Kdo ve, kaj bi razljudeni rudarji storili s njimi, ko so videli ležati v krvi svoje tovariše, da jih niso iz rok rudarjev rešili odborke distriktne organizacije. Komaj so stavkazi sli v svoj avto, so ga poglali in ušli s njim na kompanijsko posestvo.

Na to se je zgodilo najlepše. Mesto da bi bile zaprisežene tiralice za kompanijske uradnike, ki so najeli kot stavkaze tako sodrgo, da je bila takoj pripravljena ubijati s pištolami, so pa zaprisegli tiralice za aretacijo šest odborov distriktne organizacije.

To dejstvo pokazuje, kako važno je za delavce, kdo je izvoljen okrajnim javnim tožiteljem. Dokler bodo javni tožitelji izvoljeni po volji lastujočega razreda, toliko časa bodo delavci prav zanesljivo čakali, da dama justica postane res tako slepa na opa očesa, da ne bo videla pred njo: delavce v ogroženem jopcu ali pa član lastujočega in vladajočega razreda v fraku in cilindru?

Banditi sežgali devet Srbov.

Belgrad, 19. jul. — Banditi, katere vodi Feliks Sarković, so večerj ujeli devet Srbov, med temi štiri žandarje, in jih zaprli v neko koč, katero se potem zažgali, da so vsi zgoreli. Zločin je bil izvršen v Novem pazaru ob srbsko-črnogorski meji.

Osem oseb poškodovanih v kolidžu avtov.

Palatine, Ill., 19. jul. — Osem oseb je bilo danes zjutraj ranjenih, ko je motorni bus na poti s Minneapolisa v Chicago kolidiral s trukom na državni cesti, dve milj severno od tukaj. Štirje bodo najbrž podlegli poškodbam.

guje in izboljšuje svoje življenjske razmere.

Za delavce je priporočljivo, da se uče, spopolnjujejo svoje znanje in tako oborožijo z znanjem, naj na kampanjskih shodih vprašajo kandidate republikanske in demokratske stranke, kako sodijo o rešitvi premagovne industrije na polju mehkega premoga, ko napoči dan volitve, pa naj glasujejo za kandidata socialistične stranke, da tako manifestirajo, da zahteva po socializaciji premagovne industrije prihaja iz globočine njih srca. Učiti se moramo in spopolnjevati svoje znanje, da kot delavci zmagujemo.

Dvajset zarotnikov aretiranih v Mehiki

Morillec Obregon identificiran kot katoliški fanatik.

Callesova vlada nadaljuje strogo preiskavo in napoveduje neizprosno postopanje napram vsem zarotnikom. 200,000 oseb sprejelo Obregonovo truplo k vlaku, ki ga je odpeljal v Sonoro, kjer bo pokopano. Calles izjavlja, da za umorom stoje klerikalci.

Mexico City, 19. jul. — Dvajset oseb poleg aktualnega morilca je bilo snoči v zapetu v zvezi s umorom novozvoljenega predsednika Obregon. Med aretiranimi osumljeni sta morilčeva mati in sestra, Emilio Casada, lastnik kavarne, v kateri je bil izvršen atentat, dvanajst njegovih uslužbencev in pet drugih mož, ki so obtoženi komplicacij v zaroti.

Morillec je bil večerj identificiran in policija je dobila precej informacij o njegovem življenju in delu. Njegovo pravo ime je Jose de Leon Toral, star je 23 let, doma iz Lagosa, država Jalisco in študent grafike. Prej je bival v Guadaluari, pred šestimi meseci je pa prišel v glavno mesto. Pri njem so našli rožni venec, skapulirje in fotografije katoliškega duhovna Miguel Augustin Projueraza, ki je bil ustreljen v zvezi s poskušanim atentatom na Obregon a bombo v zadnjem novembru. Iz njegovega obnašanja in govorjenja je jasno, da je katoliški fanatik. Policijski šef Zertuche je dejal snoči, da se je Toral že precej omeheal in začel govoriti o svojih motivih in skrivcih.

Mexico City, 19. jul. — Predsednik Calles je objavil sledečo izjavo:

"Zločinec je že priznal vse in njegovo tragično akcijo je motiviral verski fanatizem. Nadalje so oblasti dobile precej informacij o direktni zapletenosti klerikalcev v zločin.

"Moja vlada, ki ni ne za moment afektirana valed tega čina proti našim institucijam, nanašanja ljudstvu Mehike, da bo s podvojeno energijo nadaljevala liberalne principe socialneevolucionarnega gibanja, za katerega se je izrekla ljudska vest pred osemnajstimi leti in ki ne morejo biti nikdar razveljavljeni. Kriminalna iluzija in stupidna samoprevara je, misliti, da se Mehika more ali hoče kdaj vrniti nazaj v temno dobo svoje preteklosti. Revolucija pojde naprej korak za korakom kljub vsem zavratnim napadom in mora definitivno zmagati v dobiti mehiške družine.

"V ta namen pozivam vse revolucionarne grupe, da se trdnje stoje okoli svojih praporov zadošenja in se organizirajo v močni in neuničljivi uniji za realiziranje svojih plemenitih idej ter opuste vse osebnosti in druge razlike med gradnjo stavbe naše narodne prosperitete in interesov za vse.

"Nezaslišan zločin, ki je vzel generalu Obregonu življenje, je upravičeno napolnil ves naš narod s sramoto. Vsa poštena človeka, kjerkoli je, obpa ta zločin s poštnim ogorčenjem. Morillec je vzel Mehiki odličnega državnika sedanjega časa in največjega predstavnika socialnega gibanja, ki je stalo naše ljudi toliko trpljenja in katero mora roditi blagostanje v bližnji bodočnosti.

"Moja dolžnost poleg obsoditve tega ostudnega zločina je tudi povedati, da je moja vlada odločno sklenila uporabiti vse moči, ki so na razpolago, da se kaznuje ne samo morilec, temveč vsi oni, ki so z njim odgovorni in ki so ga uposlili kot orodje za izvršitev sramotnega čina.

"Veseli me tudi naznaniti, da zločin ni prinesel nameravanega efekta, ki so ga pričakovali naši nasprotniki. Red in mir nista motena, kar je najboljši dokaz soglasnega obojanja sramotnega nasilja.

"Moja vlada bo nadaljevala politiko notranjega miru in zagotavlja državljanom, da njihovi privilegiji: politične pravice ne bodo prisadete. Moja vlada ostane v mejah ustave."

Zadnje Callesove besede znajo, da se bodo vršile nove volitve za predsednika republike in da Calles ne misli na kako diktaturo, kajti ustava, kot je zdaj amandirana, prepoveduje Callesu služiti dalj kot štiri leta.

Mexico City, 19. jul. — Truplo Alvara Obregon, umorjenega novozvoljenega predsednika Mehike, je bilo večerj odpeljano s posebnim vlakom v Navajojo, majhno mesto v Sonori, kjer je bil njegov dom in kjer bo pokopano. Ljudstvo glavnega mesta in okolice je dostojno iskanslo zadnjo čast Obregonu. Več kot 200,000 oseb je sprejelo krato po ulicah do postaja. V izprevodu je bilo na tisoče indijanskih kmetov iz bližnjih krajev, ki so ljubili in dvakrat volili Obregon na predsedništvu. Bile so tudi velike deputacije delavskih uni, ki se spominjajo dobrih del pokojnika iz časov njegove prve predsedniške službe.

Predsednik Calles in drugi oči prijatelji pokojnika so nosili krato iz residence v mrtvaški avto. Navzoči so bili tudi diplomati tujih dežel, med njimi na prvem mestu ameriški poslanik Morrow. Mnogi so jokali na glas. Vse trgovine v mestu so bile zaprte in promet je počival med izprevodom. Na postaji je krato počivala tri ure, visoko pokrita s venci s demostativnimi in udanostnimi napisli. Tri ure je preprosto ljudstvo korakalo v dolgi vrsti mimo krato, da zadajle vidijo blodi obras slavnega mehiškega revolucionarja.

Kakor je izvedela policija, so zarotniki, med katerimi je bil tudi morillec Toral, imeli namen ubiti Obregon a zadnjo nedeljo, toda načrta niso mogli izpeljati.

Konvencija Wisconsin-ske delavske federacije

V enem letu je pridobila sedemnajst lokalnih strokovnih organizacij.

Kenosha, Wis. — Tukaj je prišla zborovati Državna delavska federacija države Wisconsin, J. J. Handley, tajnik federacije je poročal, da je Državna delavska federacija pridobila v letu 1927 štirinajst novih lokalnih organizacij.

Konvencija raspravlja o izobraževanju in političnih stvarih. Poleg tega pa še o dveh stavkah in sicer o stavki pri Allen A. kompaniji, ki je isprla svoje delavce, kar se se organizirali, in o stavki krojaških delavcev pri tvrdki David Adler Sons Co. v Milwaukeeju.

Krvavi izgrad v Nemčiji.

Berlin, 19. jul. — Snoči se je policija spopadla s okrog 5000 komunisti v Kolnu, kjer so bile demonstracije ob priliki izpuščenja treh komunistov iz ječe. Mnogo oseb je bilo ranjenih in vodje demonstracij so bili aretirani.

40 potnikov utonilo.

Hanoj, francoska Indokina, 19. jul. — 40 oseb je utonilo in 40 je ranjenih pri nesreči, ki je zadela francoski parnik "Caplay," kateri je zavozil na skalo v tujakih vodah. Dvesto potnikov je bilo rešenih.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cipro \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687-89 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglejanju n. pr. (June 30-1928) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZLOČINSKA MALOMARNOST IN ZANIKERNOST.

Delavci vtopljeni kot podgane.

Čistilci velikomestnih kanalov in tunelov spadajo med najbolj važne sanitarne delavce v sedanji človeški družbi. Marsikateri "visoki" dami, ki ni v svojem življenju jedla kruha, ki ga je zaslužila z delom svojega uma ali rok, se viha nos, ko sliši govoriti o teh delavcih, ker v svoji duševni omejenosti ne more zapopasti, da bi človeško družbo zdesetkale razne nalezljive in kužne bolezni, ako bi ne bilo teh delavcev, ki skrbijo, da se mestna nesnaga odpravi, uniči in izpremeni iz človeškemu organizmu škodljivih fekalij v umetni gnoj.

Vaško mesto ima te vrste delavce. Kolikor večje je mesto, toliko večje število jih ima v svoji službi. Mesto Chicago jih ima toliko, da delajo v več partijah. Delavci so nastopili delo o polnoči, ki so imeli osnažiti kanale na južni strani mesta Chicago. O polnoči so šli doli pod zemljo. Predelavec je naročil vodni centrali, naj spusti iz kanal malo vode, da se izplaknejo. Predelavec je takoj opazil, da prihaja preveč vode, pa je telefonično obvestil centralo, da naj zapre zaklopke. Uslužbenec na centrali so odgovorili, da ne morejo izvršiti tega, ako tega ne ukaže strojevodja Schatzman. Tega pa ni bilo tam in niso ga mogli najti. Medtem je pa voda drla v tunele in ogrožala delavce, da jih potopi. Nekateri delavci, ki so opazili naraščajočo vodo, so zbežali k izhodu na cesto. Delavec Carl Chorio je hitel od delavskega oddelka do oddelka in jih je rešil veliko, končno je pa sam zaočal v tunelu. Eni listi so poročali, da so trije delavci našli smrt v kanalih, drugi pa, da jih pogrešajo sedem. Katero poročilo je pravo, javnost ne ve. Dejstvo ostane, da je več delavcev izgubilo življenje. Doati bi bilo, ako bi en sam delavec izgubil življenje, da čikaško ljudstvo izreče, da se taka zločinska zanemarjenost in zanikernost ne sme zgoditi nikdar več in da se krivci ne glede na to, kakšno mesto zavzemajo v javni službi ali v javnosti, najstrožje kaznujejo. Dalje čikaško ljudstvo zahteva, da se o celi tragediji poroča resnica.

Vesti o tragediji so izginile iz čikaških dnevnikov kot na povelje. Nobeno poročilo ne pove, kdaj in kje so dobili ponesrečene delavce.

Ljudstvo pravi, da je izgovor, da so delavci na vodni centrali izjavili, da ne smejo zapreti vode, če kaj takega ne ukaže strojevodja Schatzman, bedast, neumen in neumest. Kadar se gre za rešitev človeškega življenja, ima birokracija molčeti in takrat naj delata razum in razsodnost. Ljudstvo meni, da je nekaj drugega, da se je tragedija odigrala. Na centrali najbrž ni bilo nikogar razen strojevodja Schatzmana, ki je razumel regulacijo zaklopke. Ta je bil pa odsoten. Tega niso mogli najti. Ta izgovor pove še veliko več in sicer, da na centrali ni bilo nikogar, ki bi znal čitati načrt načrt o vodni centrali in zaklopkah. Prav zanesljivo je bil na centrali načrt o vodni centrali. Tam so bile risbe o zaklopkah in kanalih, a človeka ni bilo, ki bi te risbe pravilno razumel. Kdo je takrat odprl zaklopke, ko je predelavec ukazal, da naj izpuste malo vode, da se poplaknejo kanali? Ali je to storil strojevodja Schatzman? Kam je strojevodja izginil po izvršenem naročilu, da ga niso mogli najti? Ali je šel domov spat ali pa na ples ali katero veselico? To so vprašanja, na katera želi javnost odgovora. So pa še druga vprašanja, ki so ravnotako potrebna odgovora in sicer: Ali res pri nastavljanju uslužbencev pri občinskih napravah vlada taka protekcija, da se nastavljajo kot uslužbenec taki, ki ničesar ne razumejo o delu, za katero jih mestna občina plača? Če je tako, tedaj je treba prijeti one, ki nastavljajo nevedne uslužbence. Javnosti se naznanja, da uslužbenec nastavlja civilna komisija in da mora vašk uslužbenec napraviti izpit o delu, za katerega se je prijavil. Ta tragedija pa govori, da so bili na vodni centrali uslužbenec, ki niso razumeli svojega dela. Zakaj ni bil neki strojevodja Schatzman potreben, ako so uslužbenec sami znali regulirati vodo po kanalih, ne da bi se dogodila še večja nesreča? Od vsakega uslužbenca na vodni centrali je pričakovati, da mora biti toliko več svojega dela, da zna preprečiti nesrečo. Ako tega ne zna,

tedaj ni sposoben opravljati službe, ki je odgovorna. Veliko boljši od takih uslužbencev bi bil avtomat — televox — kajti ta bi bil zapri zaklopke, ko je predelavec ukazal, da jih je treba zapreti, ker prihaja preveč vode v kanale, kot taki uslužbenec, ki ne veda, kaj jim je storiti, kadar prihaja nesreča.

VESTI IZ NASELBIN

Iz premogarske naselbine.

Tyre, Pa. — V tej naselbini je le par slovenskih družin in se vse dobro med seboj razumejo. Večina nas je članov društva št. 106 SNPJ. Leta 1923 je tukaj že obratoval rov, ki je last Pittsburgh Coal kompanije. Takrat so ga zaprli za nedoločen čas. L. 1924 je pa nekdo začel "dipelj" ki je v dveh urah bil upeljen. Leta 1925 so pričeli graditi novega, čez par mesecev pa pričel ku pa je prišla napoved, da naj odstranijo vse naprave in vse kar so zgradili. Iz jame so vzeli vse vozilke in jih nato sežgali, samo železje so pobrali od njih. Vzeli so iz rova sesalke, tračnice in vse naprave, rov zasuli in odpeljali vse, kar je bilo kaj vrednega, drugam.

Tako je ostalo do letošnjega leta. Sedaj so spet pričeli vse kompanijske hiše popravljati in barvati. Preje so bile vse kompanijske hiše pobarvane z rdečo barvo, sedaj pa barvajo vaško z drugačno barvo, da sedaj že izgleda naselbina kot malo mesto. Ne ve se pa, ali bodo odprli tudi rov, ali bodo hodili ljudje od tu delat v bližnje rove. V okolici pet milj obratuje sedaj par rogov, ki so last Pittsburgh Coal družbe, seveda pod odprto delavnico. Kar nas je Slovencev ne stavekazi nobeden; se še vsi držimo trdno v boju proti premogovni družbi, ki nas hoče za vsako ceno zaslužiti. Izneverilo se nam je hmo par Slovakov, ki so šli stavkokažiti. Naši tukajšnji rojaki so večinoma zaposleni pri gradnji cest; zaslužijo po 35c na uro; delajo po 10 ur na dan. — Deževje pa nazaj močno, kajti dežuje že skoro en mesec vsak dan.

Dne 2. julija smo obhajali svadbo, ko se je poročila hčerka rojaka John Logarja z rojakom Marijanom Božičem. Svadbo smo obhajali tri dni brez prestanka, ob veselji godbi na harmoniki in klarinet. Okrog tisoč oseb se je udeležilo svadbe, kar dokazuje, da sta bila ženin in nevesta zelo priljubljena pri ljudih. Po tridnevem rajanju sta se nevesta Ana Logar in ženin Božič podala v svojem avtu na medene tedne v Florido in v drugih dvanajst držav. Novoporočencema obilo sreče!

V Glasu Naroda št. 157 z dne 6. julija sem čital dopis iz North Stratforda, New Hampshire, ki ga je pisal rojak Joe Mali. On piše, da je sedaj prav lepo v gozdu, ko ptice prepevajo in je vse v najlepšem cvetju. To rad verjamem, ker sem bil lanskega leta sam tam zaposlen pri rojaku Joseph Stefančiču. Zaga in sekira, piše rojak, da pojeti smrtne pesem jelkam in smrekam. V omenjenih krajih se gozd seka vsakih 30 let. Joe Mali pa piše, da žaga in sekira pojeta smrtne pesem stoletnim drevesom. Piše tudi, da plačajo manj za dnevno delo, ne plače pa koliko. Lani so plačali dnevno delo \$3.50 na 10 ur brez hrane. Kakor letos ališimo od naših rojakov, ki delajo ne daleč od tam v državi Vermont, pa zaslužijo samo \$1.75 na 10 ur. Moje mnenje je, da pri rojaku Joe Stefančiču tudi ne more biti poljša plača kot jo imajo v Vermontu.

Rojaki, kateri nameravate v gozdove za delom ali k rojaku Joe Stefančiču, in če vzamete delo od korda, naredite pogodbo črno na belem, da boste z njo zavarovani, za kar se zgovorite ob pričetku. Lovre Mrak in jaz sva skupaj delala pri Joe Stefančiču lanskega leta kontratno delo od korda. Ker pa nisva imela pisane pogodbe z rojakom Joe Stefančičem, nama je plačal, ko sva končala tisto delo, samo \$4.50 od vsakega korda, kolikor sva jih naredila skozi leto. Nazadnje, ko sva sklenila delo, sva mu dala, da zmeri korda, pa nam je nameril okrog deset kordov manj, kot sva jih v resnici naredila.

Maks Božič, član društva št. 245 SNPJ.

K človeški Slovencev doma v San Franciscu.

San Francisco, Cal. — Zelo poredkoma se oglašamo iz te zlate dežele. No, pa kaj nas briga cel svet, samo da mi živimo v deželi solnce, oranž in limon! Pa smo tudi v resnici bolj srečni kot naši bratje tam na daljnem vzhodu. Ko pri vas solnce pripeka, da vam čelo znoji, nas hladi hladna sapa Tihega oceana. Ko pri vas po dolinah in holmih tuli in brije mrzla burja ter postavlja visoke snežene zamete, nas ogreva toplo spomladansko solnce.

Odkrito in nakratko povedano: smo pa tudi bolj napredni pri nas. Mi namreč poznamo samo dva simbola; nekateri se zatekamo pod oslovovo senco, kjer nam zna "buro" izvrstno igrati svoj stari i-a, i-a; drugi se pa zatekajo pod zakrčito starega slona, ki se leno premika in rije po z oljem namazani črni poti. Pri nas pa tudi ni ne brezvercev in ne delavskih organizatorjev, da bi nas v skušnjave zapejlavali. Da bi nas učili novih metod, je sploh nepotrebno, ker znamo več kot oni.

Tudi slovenski jezik bomo kmalu pozabili, četudi pravilne angleščine in ne slovnice ne poznamo. Tukajšnji Slovenci so večinoma naseljeni na prijaznem hribu, od kjer je krasen razgled doli na glavni del mesta na eno stran, na drugo pa na pomorako pristanišče in Zlata vrata. — Pred nekako desetimi meseci se je zbrala mala skupina rojakom od po položili temelje Slovenskemu domu. Niso se ustrašili ne truda ne težkega dela. S pogumnim srcem abili na delo, nato so pa pridobili še ostale rojake za njih vzvišeni ideal. Dolgo so delali in opravljali moderno tlako — dostikrat do polnoči — in to ko se vsi izmučeni prišli zvečer domov od dnevnega dela.

Sad njihovega truda je danes v ponos vsej slovenski naselbini v San Franciscu. Na prijaznem prostoru se dviga lepo poslopje, na katerem se svetlapi "Slovenian Progressive Home", ki označja svašto, da tam, na onem prijaznem gričku, žive marljivji in miroljubni Slovenci. In danes, na praznik 4. julija, ki je največji ameriški praznik, ki ga obhajamo v proslavo Neodvisnosti, za katero so se ameriški očetje dvignili proti angleškemu tiranstvu, na ta veliki praznik, ki nam vsem ostane v spominu in zgodovini — je bil otvoren Slovenski dom. Na njem je bila razobešana krasna, zvezdnata zastava. Ob tej priliki, ko je bila razobešana zastava, je bilo navzočih več mestnih in državnih zastopnikov.

Najprej je šolska mladina zapela ameriško himno "Star Spangle Banner". Nato je brat Šukle na kratko opisal zgodovino slovenskih naseljencev v San Franciscu, za njim pa je govoril državni senator Toney Maloney, katerega govor je bil zelo pomenljiv. Mestni zastopniki so samo izražali svoje simpatije do Slovencev ter jim čestitali in želeli Slovenskemu domu mnogo uspeha. Zatem je govoril rev. Turk, seveda v angleščini, katerega govor je bil bolj namenjen tujcem kot Slovincem. Ponekel je daleč nazaj v zgodovino Slovanov in pojasnil od kje pravzaprav slovenski narod izvira. Orisal je precej dobro slovensko deželo in naravnim potom je alikal krasoto Slovenije. Spomnil se je tudi primorskih Slovencev ter na kratko obrazložil njihove muke in preganjanje, ki ga trpe pod fašistično bando. Ojoj! Do tukaj je šlo vse gladko, pa so se gospodine Turk naenkrat spozabili in povedali veliko neresnico.

Ko je opisal slovensko priseljevanje v Ameriko, je tako lepo pripovedoval, kako so Slovenci pridni, kako so obdelali zadnjo ped zemlje, ali prebivalstvo da se je množilo in dežela je postala premarljiva, zato so pa bili nekateri primorani izseliti se ter v tujih deželah iskati si kruha. — Resnično,

človeka obide žalost, ako pogleda zgodovino Slovencev ter vidi koliko muk so prestali naši očetje pod rimsko hierarhijo, ki je vladala po naši stari domovini pod pokroviteljstvom habsburških tiranov. Najzvestejši hlapi habsburških baronov so bili rimski popi. Koliko nedolžnih žrtve je padlo pod krutim medem! In Slovenci so bežali pred temi divjaki na vse strani sveta, iakat si kruha in svobode.

Zemlje je slovenski kmet bore malo imel, kajti vsi najrodovitnejši zemljo so lastovali rimski kapucini in avstrijski grofje. Ako mi ne verjameste, si vzemite za primeru ljubljanskega škofa Bonaventuro, kako se dandanes rovari in puje proti belgrijski vlad, in to iz same božje ljubezni, ker so njegova obširna posestva zapadla pod agrarno reformo. Kolca se mu po tistih medenih in zlatih časih, ko je še po svejli volji vodil svojo čredo. In ako se mu je katere nedolžnih ovčic pobunila, ji je avstrijski žandar takoj zavril vrat, da je utihnila meketati. In to je tisti škof, ki se dandanes hrani tisto krvavo pogrinjalo za spomin na nekdanj slavno Vodiško Johana.

Prečastiti se je na naši slavnosti tudi pohvalil, kako je naš narod kulturem, koliko javnih čitalnic ima in raznih društev, itd. Pa vse to da so dosegli pod skrbnim vodstvom nadutih popov. Toda dragi prečastiti, zakaj pa niste vsaj eno teh organizacij imenovali z imenom? Jaz ne poznam druge organizacije ustanovljene po duhovščini kot telovadno društvo "Čukov", kar pa ni drugače kot krdele podivjanih fantalnov. Ti čuki imajo na vesti brez števila ubojestv šlom slovenske dežele. Ali na veliko žalost vseh kapucinov, čukovska društva padajo eno za drugim, kakor listje z drevja v jeseni. Ni več daleč čas, ko bo poslednja sled izbrisana za njimi. Na njih mesto se ustanovljajo nova društva, pri katerih pa mlečezbi kaplančki nimajo besede.

Po vsej tej ceremoniji pa je nekdo pripeljal lepo rejeno krakega popa, ki je bil v pasu tako širok, da bi bil kmalu ograjo govorniškega odra podri, ko je sprednji del svojega telesa nanjo naslonil. Ta svetil mož je bil tako len, da se mu niti govoriti ni ljubilo. Izvekal je samo par besed. — Toda niti enega ni bilo na tej slavnosti Slovencev doma, ki bi bil vsaj par besed izpregovoril v materinem jeziku, v nad vse dragi slovensčini.

Prišel pa je pogumni Slovak ter prosil za dovoljenje na govorniški oder. In ta nam je zapel staro slovanško himno "Hej Slovani!" Žalostno je tudi dejstvo, da ni bilo niti ene besede izpregovorjene v prid delavstvu, dasiravno je 96% vseh članov Slovenskega doma, kateri morajo delati za dnevno mezdo. Pa tako v časih, ko reakcija najbolj razteza svoje dolge prste za suženje delavstva! Čas bi bilo že enkrat, da bi spregledali in se organizirali v močni delavski organizaciji ter porabili vse svoje orožje, to je volilne glasovnice, proti našim sovražnikom.

Resničotjub.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Barberton, O. — Dopisa o razmerah v naselbini ne moremo priobčiti brez podpisa. Posdrav!

Popravek.

Bellingham, Wash. — V št. 156 tega lista bi se moralo glagati, da sta zakonca L. Javoršek obhajala 25 letnico, mesto 20 letnico. Ime ceste je Peabody.

Zanimiva tešba.

Chicago. — Scene korporacija, ki izdeluje patentirane električne napise, je pred par meseci prejela od klanovske organizacije naročilo za sto "plamenečih" križev, katere so klanovci rabili pri svojih ceremonijah. Korporacija je izvršila naročilo in križe odposlala, toda klanovci so "pozabili" plačati račun. Sedaj je korporacija vložila tožbo za \$2.500 proti klanovski organizaciji. — Klanovci zborujejo še dni v tem mestu v Eight Street gledališču.

Kako to dobi prvi državljanski papir

Razun kar se tiče tukaj rojenih prebivalcev ali mladoletnih otrok ameriškega državljanstva, ni drugega načina za doseg ameriškega državljanstva kot potom naturalizacije.

V Združenih državah more biti naturaliziran vsakdo, ki je belokožec, vsaj 21 let star in je neopredeljen prebival v tej deželi vsaj pet let.

Naturalizacijsko postopanje obstoja iz troje stopinj. Prvič, treba dobiti takozvani prvi papir. Ta prvi papir je izjava inozemca, da hoče postati ameriški državljan; zato uradno ime tega dokumenta je "Declaration of Intention" (izjava o nameru). To izjavo treba podati pred klerkom (sodnim tajnikom) vsakega sodišča, ki je vpravičeno naturalizirati inozemce. Sodišče pa se mora nahajati sodnemu okraju, kjer kandidat živi, drugače je "prvi papir" neveljaven. Inozemec, ki hoče dobiti "prvi papir", mora biti vsaj 18 let star; ni nikake omejitve glede dobe, odkar biva v Združenih državah, samo da se je tukaj nastanil zakonitim potom.

Drugi korak je vložitev naturalizacijske prošnje ali prošnje za "drugi papir". Ko se inozemec nahaja vsaj še pet let v Združenih državah, se je naučil govoriti angleški in razume vsaj temeljne stvari glede ameriške vlade in zgodovine, sme vložiti prošnjo za naturalizacijo pri klerku naturalizacijskega sodišča. Za časa pa, ko vložil prošnjo, mora biti "prvi papir" vsaj dve leti in ne več kot sedem let star.

Tretji korak je takozvano končno zaslišanje (final hearing), devetdeset dni po vložitvi prošnje. Kandidat se s pričama poda pred sodnika, ki mu podela državljanstvo in ga zaprieše. To je vse postopanje, v podrobnosti pa prevladujejo tupatam nekatere razlike.

Vsak inozemec more dobiti "prvi papir", čim more pokazati, da je zakonito nastanjen prebivalec onega okraja, kjer se nahaja dotično sodišče. Ni treba da zna pisati ali čitati.

Kadar inozemec želi dobiti "prvi papir", si mora najprej priskrbeti tiaskovino, zvane "Facts for Declaration of Intention". To tiaskovino lahko dobi v sodni pisarni, ali pa od učitelja večernih šol ali pa od raznih organizacij. Za tiaskovino ni treba nič plačati. Tiaskovino treba izpolniti s tem, da se odgovori na vse tam tiskana vprašanja. Kdor ni v stanu izpolniti sam, naj zaprosi učitelja ali pa kako organizacijo, ki pomaga v takih stvareh.

Z izpolnjenjo tiaskovino se inozemec poda h klerku naturalizacijskega sodišča. Treba dobro zapomniti si, da "prvi papir" ni veljaven, ako ni bil izdan od sodišča v onem okraju, kjer inozemec ima svoj dom. Ako bi dobil "prvi papir" od sodišča v drugem kraju, kamor se je začasno podal, ta papir bi bil brez veljave in bi se ne priznal, ko se zaprosi za naturalizacijo.

Sodni klerk pripravi "deklaracijo" v prepisu. En iztis izroči inozemcu in dva druga iztisa pridrži. Inozemec mora podpisati, prisesti k resničnosti navedenih podatkov in plačati pristojbino \$1. "Prvi papir" treba dobro shraniti, da se ne izgubi.

"Declaration of Intention" ali "prvi papir" je zaprisežena izjava, s katero inozemec izjavlja, da namerava postati državljan Združenih držav, stalno bivati v tej zemlji in odreči se za vedno zvestobi k drugim dežlam, zlasti k onih, katere podanik je on sedaj. V izjavi se tudi nahaja nekoliko podatkov glede kandidata, kot ime, starost, poklice, osebnost, rojstni kraj, kraj zadnjega bivanja v inozemstvu, dan prihoda v Združene države, ime ladije, ako je prišel po vodi, in sedanje bivališče v Združenih državah.

V večini sodišč klerk noče izdati "prvi papir", dokler ni iz zapiskov priseljeniške oblasti ugotovil, da je bil inozemec zakonito pripučen v Združene države s pravico, da tukaj ostane za vedno. Ako je inozemec pri-

OPAZOVANJA

"Smrtni angel" v Mehiki. Predsednika Obregona v Mehiki, ki je imel naslediti Callesa, so ubili. Padel je pri obedu v kavarni, ko se ni mogel braniti. Morilec, mlad človek, ki je izstrelil pet krogel v Obregona, je rekel kasneje, kot poročajo, da je storil svoj čin zato, ker hoče, da "kralj Krist vlada popolnoma, ne samo deloma." Te besede pojasnjujejo značaj umor.

Obregon je šel med one neštete žrtve, ki padajo že 1600 let pod roko najgroznejše miselne perversnosti, kar jih je kdaj delo človeški rod v njega barbarski dobi in katere se zgodovina še danes ne upa pokazati v vsej njeni nagoti. Šel je med one žrtve, ki so bile umorjene v imenu "Boga očeta, sina in sv. duha."

Kadar je pred stoletji kuga kosila po Evropi in pokosila milijone ljudi, so rekli, da je kosil "smrti angel", ki ga je Bog poslal v svojem svetem ardu nad pregrešne zemljane. Kadar je vsake kvatre završala "sveta vojna" v deželah nevernikov, je imel "smrti angel" bogato žetev v čast in slavo božjo. Kadar je sveta inkvizicija v Španiji, Franciji, Italiji, Angliji, Holandiji in drugih krščanskih deželah — tudi v Ameriki — trla kosti heretikom in jih žive sežigala, je bil spet "smrti angel", ki je bil poslan, da "poseka nerodovitna drevesa in jih vrže v ogenj."

Mehika, kakor ostala latinska Amerika, je bila dobrih tristo let pod peto španskih in portugalskih — krščanskih barbarov. Se pred dobrimi sto leti je oficijelna inkvizicija v Mehiki mučila in sežigala "krivorce" in "čarovnice". Mehika civilizacija, kakršna je danes v nižjih plasteh, je produkt špansko — krščanskih barbarov, ki so oropali domačine za narurna bogastva in v zameno so jim dali barbarsko vero, ki jih je totalno zaslužila na rokah in možganih. Kdor je bil proti tej sužnosti, je moral poginiti.

Vsi možje, ki so zadnja desetletja skušali dvigniti Mehiko iz ostudne jame srednjeveškega barbarizma, so bili zapisani "smrtnemu angelu" in padli so. Med temi je bil tudi Obregon, mož revolucionarnega prepričanja. Padel je. Tudi Calles, pošten revolucionar, je zapisan, že davno je bil obsojen na smrt s kroglo — in nič čudnega ne sme biti, če pride nekega dne vest, da je padel tudi on.

Velike so tvoje žrtve, Mehika, ali če je to cena, ki jo moraš plačati za svoje vstajenje, le plačaj jo!

Šel brez dovoljenja priseljeniške oblasti oziroma ako je bil pripučen le začasno, ne more dobiti "prvega papirja" in ne more postati ameriški državljan. Poleg tega oni, ki je nezakonitim potom prišel po 1. juliju 1924, sme biti deportiran vsak čas, čim ga zasačijo, in vsakdo, ki je nepostavno prišel pred 1. julijem 1924, sme biti deportiran tekom treh let in včasih tudi tekom petih let po svojem prihodu.

Kdor ima le "prvi papir", ni ameriški državljan. On ne more dobiti ameriškega pasporta, ako bi hotel odpotovati, marveč potovati s potnim listom, one države, kateri je podrejen. On tudi nima nikake volilne pravice razun v državi Arkansas.

Od 22. septembra 1922 naprej inozemka, ki se poroči z ameriškim državljanom, ne postane več državljanica vsled poroke. Ona more, ravno tako kot neporočena šenska sama zaprositi za naturalizacijo. Res pa je, da veljajo za njo nekatere olajšave. Od nje se ne zahteva, da mora bivati v Združenih državah pet let, marveč zadostuje leto dni. Niti ni za njo treba, da ima "prvi papir". Mora pa dokazati, da je bila zakonito pripuščena v Združene države v svrhu stalnega bivanja.

Za daljše informacije obratujte se na Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York City.

FLIS.

Agitirajte za "Prosveto!"

UPRAVNENSTVO
"PROSVETA"
 2957 S. Lawndale Ave.
 CHICAGO, ILL.

Mirko Avsenak:

HOLAND

Harmonika je v gostilni in pet fantov okoli nje, par vriskov in kakšne pesmi, ki se jim ne da videti, kakšne so v obraz in še vino na mizi, ki ga pijejo na silo. Pojejo fantje in vsaka beseda je široka in prešerna kakor smeh.

Mladi Glas pripoveduje gostilničarju, kako je bilo zopet doma in zakaj gre na pot. Iz njegove besede zadeti ona njiva v bregu nad milino, ki je v jesenskih dneh polna solca in ki vsakega opoji z njim, ko gre mimo. Kakor mlado kmetičko deklico, zdravo in toplo; z zdravjem razpisno in radodarno, vinograd bujen in zapeljiv, v dnevih zorenja.

Pa je objela s svojo omamo tudi fanta Glasa, ko jo je videl vso solčno. Pa je pozabil na vino in stare račune, ki jih ima še s fanti iz vseh vasi okoli, in na noč, ki mu je neprestano ležala v glavi in udih, in je šel, da jo razorje, ker se mu je zdelo, da čaka ravno to uro nanj, kakor mlada žena, in da bi bilo drugi dan še polovico zamujenega.

Z vriskom je zapregel voli in hitel, da se ne bi odmaknila, ohladila, da ne bi ušla blagoslovljena ura. In mu je pela duša, ko je hitel za brazdo in narahlo poživigal; volička pa sta mukala in hitela, hitela...

Obrnil je dve brazdi na eni strani, na drugi pa poltretjo. Izpred hleva je kakor vranca s strganimi krili prihitel glas in ga je udaril:

"Kaj si se pa zamislil?"

Fant se je zakrknul in se ni oglašal.

"Ali čuješ, ali ne: kaj si se naenkrat spravil delat?"

Fant je prenehal z živigahjem in je začutil, da ni več solca na njivi.

"Saj sami vidite!"

"Kdo ti je za rekel?"

"Čas je že za repo."

"Samo to te vprašam, fant: kdo ti je rekel napreči?"

"Bom pa menda sam tudi toliko vedel, kdaj je treba, in smel bom menda tudi."

"Dokler bom jaz gospodar, tako dolgo ne. Delaj boš, kar bom jaz dejal. In takrat, ko ti bom jaz dejal. Ali pa nič..."

"Dobro, če hočete tako, pa nič. Grem pa v Holand! Vsaj doma ne bom, kjer nimam nobene pravice!"

Starega je sgrabilo za srce, a je le dejal:

"Dokler boš tak, te ni treba doma. Ako hočeš delati po svoje, delaj to kjerkoli, pri meni ne boš."

"Ne bom se sili!"

"Močli!"

Obema se je zadelo, da je čez vso semijo tisti hip padel težak mrk, kakor da je zbolelo solnce.

Trudno je stari ghal začuden na voliča v hlev. Iz napolovane njive se je kadilo in iz gnoja je brez koristi izhajal omamen dim.

Govorili niso od tistega popoldneva nič, le mati je jokala ponoči in mala sestra se je silno bala ure, ko bi imel iti najstarejši brat. Najraje ga je imela, jasneja in korajžnega fanta, maljšega se je bala, ker je bil tih.

V gostilno je prišel za njim stric Glas, ko so prišli fantje, da ponovijo svojo staro navado. Mlademu je nerodno in ne upa pogledati tja; vendar je vesel, da je prišel oče za njim, da bi ga prosil. Tudi drugi se spogledujejo, nekateri se zboje, da ne bi mladi ostal. Neroden molk pritiska na vse in jim trga dobro voljo z lic.

Pa plane mladi Glas, ko opazi, da je radi njega in radi očeta. "Vina! Prinesi vina, deklet, Angelca, ali kako ti je ime! Zakaj se naenkrat tihi, kaj se tako žalostno držiš? Pojti in veseli bodimo za slovo! Zapojmo!"

In zapoje sam v visokem, krepkem, drugem tenorju. Gostilna je zopet polna glasov.

Stari ne prisede, ne sede k nobeni mizi. Ob oknu stoji in skoznj gleda. Nihče ga ne ogovarja, le natakarica Angelca,

novinka, tujka, u prinese četrt litra. Pa ga drži kar v roki in pije kakor romarji ali sejmari, ki obstanejo kar pred vrati in pijejo stoji; pije brez veselja ali potrebe, pije, ker pač drži kozarec v roki, pije, kakor da se ga niti malo ne tiče to, kar je v gostilni.

Gostilničar je predrzen: "Glas, kaj boš stal tam. Prisedi sem k nam, k fantom prisedi in pij z njimi za slovo. Taki fantje so kaj vredni, ki se upajo po sve-to. Ne bodi čuden, pa jim ne delaj težkega slovesa!"

Zdaj, ko je padla beseda, se stari zave, kako je z njim. Ves nemir in jeza in žalost se je v tem hipu zgostila, uravnala v njem in planila na ustnice:

"Tiho bodi, Tone, duša krčmareka, kramarska. Samo do tega ti je, da vino prodaja, da čim več spijemo, za nas ti pa ni nič!"

Tudi ti si kriv, da mi odhaja sin. Kolikokrat je pri tebi pil in se prepeal! Zdaj pa nimam več veselja do dela pa bi hotel za lahkim kruhom po svetu, lahkokrušnik... Pa ne bo, nikamor ne pojde!"

"Kdo mi bo le to rekel," govori fant pol očetu, pol obrnjen h gostilni.

"Kdo ti bo rekel, kdo ti bo rekel?" Že odneha oče; zdi se mu, da je udaril ob skalo in da bo od udarca edino njega bolela roka. "Kdo ti bo rekel... Nihče ti ne bo rekel; toda kam boš hodil?" Več solza je v tej besedi kakor jasne zapovedi, več prošnje. In to ga jezi in draži, boji se, da bi vel videli njegovo dušo v mehkem trenutku in še ponizano. In kriči, da bi zakril prejšnji glas, ki se je proti njegovim volji tako neumno zatresel. Skoz okno gleda še vedno, kozarec drži v roki in razliva vino med govorom, obrača se napol k fantom, proseče pogleduje k sinu, kradoma, da mu ne bi slučajno videl v oči, in zopet gleda skozi okno in se krega, v besedi pa se dela jezneja in strogega.

"Nikamor ne boš hodil!" Sam ve, da bi mu prav za prav rad rekel: "Nikar ne hodi! Kam boš hodil, ko ti ni treba. Delaj doma, pa boš imel vedno dovolj za nase in vase. Pa še kaj več tudi..."

Pa se spomni, da pada iz vlog, da že obljubuje, ko bi moral ukazovati. Pa krene na stransko pot, na ovinek in se ujezi na fante:

"Naj gredo tisti, ki doma nimajo od časa živeti... Za nje je pametno, da gredo in si tam najdajo kruh, kjer je, ne pa da glodajo staro skorjo, še vso izlizano in prazno... Naj gredo, ti pa ostani tu, ko ti ni in ti ne bo treba nikoli reči, da ti kaj manjka..."

Pa se ujezi še bolj in stopi do fantov in vpije: "Kaj mi ga zapeljujete, kaj zapeljujete in vlačite s seboj mojega Hanzeka!"

Hanzek se dvigne: "Kdo me zapeljuje? Kdo bo to rekel, da me kdo zapeljuje! Mislite, da sem otrok! Sam grem, po svoji glavi, in nihče me ne bo zadržal od tega..." Vsa mala, široka in prožna postava Hanzekova kriči.

Stari upa in je vesel, da se je sin razkričal. Samo, da se enkrat razkričal, potem se kmalu izprevrže. In zastavi kar naravnost:

"Kaj pa ti je bilo hudega doma? Kdo ti je le kaj zlega napravil!"

Kaj hudega, hudega! Se tega bi se manjkalo, da bi mi bilo hudo doma. Ali bi se hoteli, da bi bil lačen in žejen, pa še nag doma. To je vse druga stvar: vi bi radi, da bi vam bil še vedno otrok, jaz pa vem, da nisem več otrok, in tudi ne maram biti... Zato pa grem!"

Stari se jasni in udaril s polsmehom:

"Ali te kdo tepe?"

"Bi tudi ne bilo zdravo! — Toda zakaj mi ne pustite nobene besede pri hiši?"

Stari upa vedno bolj:

"Besede, besede, nobene besede... Kako to misliš? Jaz sem vendar gospodar!"

"Jaz sem pa gospodarjev sin!"

"Pa ne gospodar!"

"Pa ne hlapec!"

In udari ob mizo:

"Kaj bi toliko; grem, pa konč!"

In že vstaja.

Stari pogleda na sina, na mro nad vrati pogleda, ki gre že na polenajst! Nekaj minut pred enajstim gre vlak.

Bori se in premaguje in prosil in kriči: "Nič ne greš! Nikamor ne pojdeš od tod! Z menoj greš domov, pa bo najboljšel! — Kam boš hodil! Kam le, ko ti ni treba in ko ni prav! Ali te ima, va zato sina s tvojo materjo, da nama zdaj odideš, ko bova vedno bolj pešala. Ali sva te rodila za tuje ljudi in za tuje delo..."

Lepo domov pojdi, pa bomo lepo skupaj živeli in gospodarili...

Kaj bomo brez tebe, ko te pa tako rabimo. Saj veš! Kam boš hodil!"

In trga iz sebe in omahuje:

"Saj bo vse tvoje enkrat, samo jaz bi še rad en čas..."

Stari Glas omahne pod težo priznanja.

Mladi bi zavriskal, pa še čaka. Kovčeg jemlje izpod klopi in sil k vratom. Vsem podaja roko.

Stari stoji sredi gostilne in kriči:

"Nikamor ne hodi! Pameten bodi!"

In ko hoče Hanzek ven, skoči k vratom. A se ga ne dotakne in ga ne sune nazaj. Niti potu mu ne zastavi, daal vse drhti od strahu in ljubezni. Še je ponos v njem, a prositi noče! —

Zunaj stoji fantje v gruči, nestrpni so ali nekateri malo naprej in kličejo in silijo druge. Na Hanzeka čakajo.

Že je pri njih, pa se spomni, da še ni dal roke očetu. Skoči nazaj. Za težimi vrati stoji stari Glas in skozi zeleno šipo za omrežjem gleda, ki jo je sin pred mesecem dni razbil pri pretopu, ko je vanjo sunil nekega fanta. Gleda za sinom in se ne gane čez prag za njim; daal ga vsega preplavlja solzno občutje in proseča slabost. Brezupno in upihano ponavlja: "Kam boš hodil, kam le!"

Čisto v temno za vrata potegne sina in tam govori...

Fantje silijo, kličejo.

Hanzek si je v obraz, ko prihitel k njim.

"Fantje, z Bogom! Bom ostal!"

Fantje odhajajo. Stari nori od veselja. Vsa priznanja in popustljivost in sramoto pozablja. Vleče sina v gostilno, sosedje kliče: Pijeta, pijeta, plešeta, vsa gostilna je polna harmonike.

Zvečer se peljeta domov z drvarskim vozom, z dvema konjema, voznik mora sedeti na ojesu. Onadva na prvem koncu, objeta se držita, vriskata, poje-ta, da vsa cesta spremlja njuno radost. Harmonika se vrača s njima.

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Chicago. — Zvezni sodnik F. L. Wham je v torek obsodil George W. Andersona, bivšega uradnika Calumet National banke, na štiri leta zapora v zvezno pobiljševalnico v Chillicothe, O. radi ponesverbe. — Anderson je v februarju t. l. ponesveril \$65.800 denarja in je večji del vsote zaigral.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

Chicago. — Edward Nichols je v sredo zasula zemlja, ko je delal v kanalu na 36. cesti v Crawford ulici. Izkopali so mrtvega. Dva druga delavca, sta delala z Nicholsom, sta dobila tako težke poškodbe, da so ju morali odpeljati v bolnišnico.

E. Werner:

Ob oltarju

Za "Prosveto" prevajal A. Babec.

— Nel — je rekel zdravnik odločno. — Prenosa ne bi prenesel, kajti prvi premik bi imel za posledico takojšnjo smrt. Sicer pa je prav tako lahko prav tako težko umreti pod milim nebom, kakor med stigmati stenami. V nekaj minutah bo itak vse pri kraju!

Govorili so sepetaje; zdaj je nastopil kratak premolk; nihče teh treh mož ni več izpregovoril. Molče so pričakovali bližajočo se smrti. Vlada je popolna tišina; čulo se je samo vadij slabše in slabše dihanje umirajočega. — nato še zadnji globok vdih, — po-noven isruh krvi, — bilo je končano...

Sekundant je počasi in oprežno položil glavo svojega mrtvega prijatelja na gozdno rušo; z nobenim premikom ni motil smrtne boja. Zdaj pa, ko je postala vsaka obzirnost in ne-čutnost odveč, je bil konec njegovega pre-magovanja; prijateljeva smrt ga je popolnoma potrla. Zdravnik je vedel spoštovati človeško bol in nesrečo, zato je namignil mlademu lovcu ter se s njim vred nekoliko oddaljil.

— Bernard, — alcer blagohoten zdravnikov glas je zdaj nekako trpko zvenel, — ti si torej s svojo trdoglavostjo v reanici dosegel, da si prisostvoval dvoboju? Si-li zdaj zadovoljen?

Bernard je uprl svoje oko v zdravnika; njegovo prejšnje tako mirno obličje je bilo zdaj smrtno blede: